

8. Decizia Curții Supreme de Justiție din 21.03.2017, dosarul nr. 1-4re 281/2016, arhiva judecătorei Cimișlia.

9. Decizia Curții Supreme de Justiție din 21.03.2017, dosarul nr. 4-1re 6/2017, arhiva judecătorei Chișinău sediul Ciocana.

10. Decizia Curții Supreme de Justiție din 23.02.2017, dosarul nr. 1ra-327/17, arhiva Judecătorei Rîșcani.

11. Decizia Curții Supreme de Justiție în Dosarul nr. 4-1ril-2/2014 din 20 martie 2014 în ordine de recurs în interesul legii. [Accesat 07.11.2017] Disponibil: <http://jurisprudenta.csj.md>

12. Cauza Ziliberberg contra Moldovei. [Accesat 07.12.2016] Disponibil: http://www.justice.gov.md/public/files/cedo/judgements/ZILIBERBERG_ro.pdf

13. Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000, publicat la 18.05.2000 în Monitorul Oficial nr. 57-58, art. nr. 375.

14. Recomandarea Rec(2002)2 al Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei. [Accesat 12.01.2018] Disponibil: <https://wcd.coe.int>

15. Reșetnicov A. Accepțiunea juridico-penală a noțiunii „document oficial”. În: Revista Națională de Drept, 2008, nr. 2.

16. Reșetnicov A., Precizări privind înțelesul noțiunii „falsificarea documentelor”. În: Revista Națională de Drept, 2008, nr. 5.

17. Гырла Л., Табарча Ю. Уголовное право Республики Молдова: часть особенная, Т. 2. Кишинэу: „Cartdidact” SRL, 2010.

DATE DESPRE AUTOR:

Cristina PÎRȚAC,
Asistent judiciar la Curtea de
Apel Chișinău, doctorandă la
Departamentul
Drept penal al Facultății de
Drept a Universității de Stat din
Moldova
E-mail: Kristina.pirtac@mail.ru
Tel. 079029902

Cristina PÎRȚAC,
Judicial assistant in the Chișinău
Court of Appeal, doctoral student
at the
Criminal Law Department of the
Faculty of Law of the Moldova
State University
E-mail: Kristina.pirtac@mail.ru
Tel. 079029902

CZU 342.95.,343.359.3

CONTESTAREA ACȚIUNILOR ILEGALE ALE ANGAJAȚILOR VAMALI

Sergiu BODLEV,

lector universitar în cadrul Universității de Stat ”B.P.Hajdeu” din Cahul

REZUMAT

În cadrul oricărei activități sociale, sunt posibile încălcări și abuzuri prin unele acțiuni ilegale. Nu face excepție în acest sens nici autoritatea vamală și nici persoanele ce activează în cadrul serviciului vamal. Prin unele acțiuni ilegale ale angajaților vamali, se pot leza drepturi ale persoanelor fizice sau juridice. Astfel, cercetarea de față relatează aspectele formei de contestare a acțiunilor ilegale ale angajaților vamali în raport cu persoanele fizice sau juridice. Cercetarea dată, scoate în evidență modalitatea de apărare a drepturilor legale a persoanelor fizice sau juridice lezate prin unele acțiuni ilegale ale angajaților vamali și prezintă modalitatea de contestare a acestor acțiuni ilegale. În prezentul studiu a fost identificată calea administrativă și judiciară a modalității de contestare a acțiunilor ilegale ale angajaților vamali.

Cuvinte-cheie: acțiune ilegală; contestare; angajați vamali; autoritate vamală; contencios administrativ; etc.

CONTESTING THE ILLEGAL ACTIONS OF CUSTOMS EMPLOYEES

Sergiu BODLEV,

university lecturer of State University ”B.P. Hajdeu” in Cahul

ABSTRACT

In any social activity, violations and abuses are possible through some illegal actions. No exceptions shall be made to this effect neither the customs authority, nor the persons operating within the Customs services. Through some illegal actions of customs employees, the rights of natural or legal persons may be injure. Thus, the present research relates the aspects of the form of contesting the illegal actions of customs employees in relation with natural or legal persons. The research given, highlights the way of defending the legal rights of natural or legal persons harmed by some of the illegal actions of the customs employees and shows how to challenge these illegal acts. In this study, the administrative and judicial route of the method of contesting the illegal actions of customs employees was identified.

Keywords: illegal action; Challenge; Customs employees; Customs authority; Administrative contentious; etc.

Introducere. Orice persoană în care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim de către angajații vamali, printr-o acțiune ilegală poate contesta această acțiune în ordine administrativă sau judiciară. Obiectul prezentei cercetări îl formează metodele de contestație a acțiunilor ilegale comise de către angajații vamali în raport cu persoanele fizice și juridice ce duc la lezarea unui drept garantat de legislația în vigoare a acestora.

Scopul studiului constă în analiza și cercetarea multiaspectuală a modalității de contestare a acțiunilor ilegale comise de către angajații vamali prin prisma prevederilor Constituției, Codului Vamal al RM, Legii contenciosului administrativ și a altor acte legislative și normative în vigoare.

Actualitatea temei. Cercetarea dată apare destul de actuală și importantă dat fiind faptul că identifică ansamblul mijloacelor juridice utilizate de orice persoană interesată

pentru restabilirea ordinii de drept, încălcată prin acțiuni ilegale comise de către angajații vamali și reflectă modalitatea de contestare a acestor acțiuni.

Metode aplicate și materiale utilizate. Metodele aplicate în acest studiu sunt: analiza, sinteza, comparația, investigația științifică. Materialele folosite au fost preluate din: legislația în vigoare a Republicii Moldova; literatura de specialitate atât națională, cât și de peste hotarele țării.

Rezultate obținute și discuții. Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care fiecare cetățean beneficiază de drepturile și libertățile consacrate prin Constituția Republicii Moldova și prin alte legi, fiind tratați fără încălcarea drepturilor sale de către autoritățile publice, și din acest context, apărarea drepturilor sale rezultate din acțiuni ilegale comise de către angajații vamali apare destul de importantă și actuală.

Cercetare. În vederea examinării ample și multiaspectuale a subiectului cercetat, ne propunem din start a identifica unele noțiuni cheie. Astfel, în sensul normelor Codului vamal al RM, angajat vamal este persoana căreia i se acordă, permanent sau provizoriu, în virtutea legii, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării atribuțiilor organului vamal sau acțiunilor administrative de dispoziție, organizatorice și economice. [4, art.1] Contestarea, în termenii dicționarului juridic, este un mijloc procedural prin intermediul căruia partea interesată solicită organelor de jurisdicție competente desființarea hotărârilor/deciziilor sau măsurilor luate de anumite autorități sau instituții. [13]

Ca urmare a identificării noțiunilor de bază, avem a menționa că dreptul de contestare a acțiunilor ilegale ale angajaților vamali, conform dispozițiilor Codului Vamal al RM (art. 286) o are orice persoană dacă consideră că sunt lezate drepturile sau interesele sale legitime printr-un act, (inclusiv act normativ), acțiune sau inacțiune a organelor vamale și/sau ale colaboratorilor vamali. Este de menționat că dacă o persoană consideră că îi sunt lezate

drepturile sale de către angajatul vamal printr-o acțiune ilegală, în conformitate cu art. 287 Cod vamal al RM poate ataca aceste acțiuni succesiv pe două căi: pe cea administrativă și judiciară.

Legislația vamală națională specifică expres în textul art. 319 că organul vamal răspunde pentru prejudiciile cauzate persoanelor și patrimoniului lor prin decizii și acțiuni ilegale, precum și pentru prejudiciile cauzate de colaboratorii vamali și alți angajați ai organului vamal în exercițiul funcțiunii prin decizii și acțiuni ilegale, prin inacțiune.

În continuare vom aborda cele două căi de contestare a acțiunilor ilegale ale angajaților vamali prin prisma art. 287 Cod vamal al RM - cea administrativă și judiciară.

1. Pe calea administrativă, acțiunile ilegale ale organelor vamale și ale colaboratorilor vamali sunt contestate inițial la Serviciul Vamal, ele pot fi atacate în termen de 10 zile calendaristice de la data comunicării actului sau efectuării acțiunii/inacțiunii considerată ilegală. Conform normelor Codului Vamal al RM, Contestarea trebuie să fie soluționată în termen de 30 de zile calendaristice, calculate din ziua depunerii contestației. Răspunsul la contestație se emite în scris și se comunică reclamantului.

Contestația pe calea administrativă se depune în scris la Serviciul Vamal. Contestația este semnată de reclamant și cuprinde în mod obligatoriu numele, prenumele și domiciliul sau denumirea și sediul acestuia. Contestațiile care nu întrunesc condițiile prevăzute mai sus se consideră anonime și nu se examinează, dacă legea nu prevede altfel. Contestația depusă repetat care nu conține informații sau argumente noi nu se examinează. Este de menționat că depunerea contestației nu suspendă executarea actului administrativ contestat sau efectuarea acțiunii contestate pretinse ca ilegală, cu excepția abuzurilor temeinic justificate, unde Serviciul Vamal poate dispune suspendarea executării actului administrativ contestat sau efectuării acțiunii contestate. [4, art. 288-293]

Normele Legii contenciosului

administrativ nr. 793 din 10.02.2000, la fel prevăd că persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ (izvorât dintr-o acțiune ilegală) va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel. Deci, conform Legii contenciosului administrativ nr.793, cererea prealabilă se examinează de către organul vamal în termen de 30 de zile de la data înregistrării ei, decizia urmând a fi comunicată de îndată petiționarului dacă legislația nu prevede altfel.

Ca urmare a recepționării cererii, organul vamal este în drept:

a) să respingă cererea prealabilă;

b) să admită cererea prealabilă și, după caz, să revoce sau să modifice actul administrativ care presupune o acțiune ilegală comisă de către angajații vamali. [9, art. 14-15]

2. Calea judiciară de contestare a acțiunilor ilegale ale angajaților vamali, conform art. 297 Cod vamal al RM se examinează de către instanța de judecată în a cărei rază de activitate se află organul vamal sau locul de muncă al colaboratorului vamal ale căror decizii, acțiuni sau a căror inacțiune sunt atacate. Procedura exercitării căii judiciare de atac este reglementată de Codul de procedură civilă.

Este de menționat că contestarea acțiunilor ilegale ale angajaților vamali se examinează în instanțele de judecată în ordine de contencios administrativ. Făcând apel la literatura de specialitate, desprindem că contenciosul administrativ este activitatea de soluționare cu putere de adevăr legal de către instanțele de contencios administrativ competente, potrivit legii, a litigiilor dintre autoritatea publică și un particular, precum și cele dintre autoritățile publice, iar litigiul juridic să fie născut din adoptarea sau emiterea unui act administrativ ilegal ori refuzul de a rezolva o cerere referitoare la un drept recunoscut de lege. [12, p. 108]

Este de notat că legislația vama-

lă prevede în mod expres respectarea în mod obligatoriu a procedurii prealabile de soluționare a litigiilor ce rezultă din raporturile vamale, de aceea nerespectarea procedurii de soluționare extrajudiciară a contestațiilor are drept consecință restituirea cererii de chemare în judecată în baza art.170 alin.(1) lit.a) CPC sau scoaterea acesteia de pe rol în temeiul art.267 lit.a) CPC. [8, pct. 7]

În doctrină, este criticat caracterul obligatoriu al procedurii prealabile, susținându-se că astfel se îngreșește accesul la justiție și se întârzie revendicarea dreptului încălcat de autoritatea publică. Se mai susține că este prea puțin probabil ca autoritatea publică care a adoptat actul administrativ va recunoaște ilegalitatea lui, și-l va anula, preferând mai degrabă să vină în fața instanței de judecată.

Unii autori totuși nu împărtășesc această poziție din următoarele considerente: 1. Accesul la justiție nu este un drept absolut și asigurarea realizării lui ține de competența statului; 2. Convenția Europeană nu exclude ca prevederile legislației naționale să oblige persoanele interesate, ca înainte de a acționa în judecată, să se adreseze autorității publice. Art. 6, alin. 1 al Convenției acordă dreptul la un acces eficient la justiție, însă lasă la discreția statului determinarea detaliilor în legislația sa și specificarea condițiilor pentru accesul la justiție. Singura condiție subliniată de Curte o constituie limitările, care trebuie să urmărească un scop legitim, și trebuie să existe o relație rezonabilă de proporționalitate dintre mijloacele utilizate și scopul urmărit. [6, p. 152].

Contestația se formulează în scris și va cuprinde:

- Organul sau persoana oficială, cui îi este adresată contestația;
- datele de identificare a contestatorului;
- obiectul contestației;
- motivele de fapt și de drept;
- dovezile pe care se întemeiază;
- semnătura contestatorului.

În soluționarea contestației Serviciul Vamal va verifica motivele de fapt și de drept care au stat la baza emiterii hotărârii. Analiza contestației se face în raport de

susținerile părților, de dispozițiile legale invocate, de acestea și de documentele invocate de acestea și de documentele existente la dosar. Organul de soluționare competent pentru lămurirea cauzei poate solicita punctul de vedere al direcțiilor și serviciilor atât din cadrul Serviciului Vamal, cât și al altor instituții și autorități.

Prin decizie contestația va putea fi admisă, în totalitate sau în parte, ori respinsă. În cazul admiterii contestației se decide, după caz, anularea totală sau parțială a actului atacat. Dacă organul de soluționare (Serviciul Vamal) constată neîndeplinirea unei condiții procedurale (nu se examinează petițiile anonime, de asemeni organul sau persoana oficială are dreptul să nu examineze în fond petițiile care conțin un limbaj necenzurat sau ofensator, amenințări la securitatea națională, la ordinea publică, la viața și sănătatea persoanei oficiale, precum și a membrilor familiei acesteia, dacă textul petiției nu este lizibil și nu poate fi citit sau petiția conține informații insuficiente și neconcludente referitor la problema abordată, petiția nu se va examina, iar organul sau persoana oficială va informa petiționarul despre motivul neexaminării, în cazul în care numele și adresa indicate pot fi citite, petițiile adresate a doua oară, care nu conțin argumente ori informații noi, nu se reexaminează) contestația va fi respinsă fără a se proceda la analiza pe fond a cauzei.

Deciziile emise în soluționarea contestațiilor pot fi atacate la instanța judecătorească de contencios administrativ competentă.

Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal al unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau al interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Cererea de chemare în instanță de contencios administrativ este una dintre formele de manifestare a

acțiunii în contencios administrativ, și anume aceea prin care se declanșează procesul, deoarece constituie actul de investire al instanței. Procedura în fața instanței de contencios administrativ începe cu introducerea acțiunii în instanța de contencios administrativ. Astfel, dacă persoana care se consideră vătămată printr-o acțiune ilegală a organelor vamale într-un drept al său recunoscut de lege și nu este mulțumită de modul cum a fost soluționată cererea sa de către organele serviciului vamal, după epuizarea procedurii prealabile, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente. Instanța de contencios administrativ poate fi sesizată de asemenea, dacă persoana nu a primit răspuns la cererea prealabilă în termen de 30 de zile de la înregistrarea ei.

Astfel, dacă persoana a primit un răspuns negativ la cererea prealabilă, s-au nu a primit un răspuns, este în drept de a depune o cerere de chemare în judecată în instanța de contencios administrativ în ordinea normelor art. 16-19 Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000. Este de notat că până la examinarea propriu zisă a cauzei, judecătorul instanței de contencios administrativ, în termen de 3 zile de la data depunerii cererii de către reclamant, trebuie să dispună punerea cererii de chemare în judecată pe rolul instanței în condițiile prevăzute de art. 168 alin. (1), (2) și (3) din CPC al RM. [3, art.168] După primirea cererii de chemare în judecată pe rol, judecătorul dispune înmănarea copieii cererii și a altor copii anexate la dosar părâtului și cheamă părțile la prima zi de înfățișare.

La etapa examinării cererii, instanța de contencios administrativ examinează cererea cu participarea reclamantului și părâtului (colaboratorul vamal sau reprezentantul serviciului vamal), în condițiile Codului de procedură civilă, cu unele excepții prevăzute de Legea contenciosului administrativ. Ne prezentarea la ședința de judecată, fără motive temeinic justificate, a părților și/sau a reprezentanților lor nu împiedică examinarea cererii, iar în cazul în care este imposibil de a judeca cauza în lipsa reclamantului,

instanța de contencios administrativ va scoate cererea de pe rol în condițiile Codului de procedură civilă.

Ce ține de sarcina probațiunii în proces, sunt aplicabile prevederile capitolului X, din CPC RM, care reglementează regimul probelor, cu respectarea prevederilor art. 24, alin. (3) a Legii contenciosului administrativ, care prevede că la examinarea în instanța de contencios administrativ a cererii în anulare, sarcina probațiunii este pusă pe seama serviciului vamal, iar în materie de despăgubire, sarcina probațiunii revine ambelor părți.

După examinarea acțiunii, instanța de contencios administrativ adoptă hotărârea în condițiile Codului de procedură civilă, iar potrivit legii, instanța de contencios administrativ are următoarele împuterniciri în materia soluționării cererii vizând încălcarea unui drept prin acțiuni ilegale comise de către un angajat vamal și poate adopta:

a) respingerea acțiunii ca fiind nefondată sau depusă cu încălcarea termenului de prescripție; [11, p. 41-42]

b) admiterea acțiunii și expunerea asupra cerințelor persoanei lezate într-un drept prin acțiuni ilegale ale colaboratorului vamal.

Procedura deliberării și pronunțării hotărârii este reglementată de art. 238 – 259 CPC RM.

Conform doctrinei calea de atac este mijlocul procedural prin care se poate obține anularea sau reformarea totală sau parțială a unei hotărâri pronunțate de instanța de judecată. [12, p. 139]

În acest sens, Lega contenciosului administrativ, reglementează la norma art.30, alin. (1) că „Hotărârea instanței de contencios administrativ asupra acțiunii judecate în fond poate fi atacată cu recurs, în termen de 15 zile de la data pronunțării sau de la data comunicării hotărârii integrale, în cazul în care acțiunea este judecată în lipsa părții, dacă legea nu dispune altfel”.

Este de notat că doctrina [10] are opinii diferite referitor la prevederile art. 30 din Legea contenciosului administrativ, or, hotărârile judecătoreștilor ca instanțe de contencios administrativ se vor con-

testa cu apel și ulterior cu recurs, în acest context norma menționată supra nu poate fi aplicată în actualele condiții.

Potrivit art. 30, alin. (2) din Legea contenciosului administrativ, recursul suspendă executarea hotărârii. Astfel hotărârea pronunțată de prima instanță și recuzată nu poate fi executată până la expirarea termenului de declarare a recursului, iar dacă este declarat recursul, până la examinarea recursului. După examinarea recursului hotărârea devine irevocabilă.

Literatura juridică specifică că după ce au rămas definitive, hotărârile pronunțate de instanța de contencios administrativ urmează să-și producă efectele juridice, în sensul că autoritatea publică pârâtă (serviciul vamal) are obligația de a lua măsuri ce se impun pentru realizarea drepturilor ce se cuvin reclamantului, așa cum rezultă ele din hotărârile judecătorești. [5, p. 75]

Potrivit literaturii de specialitate, instanța trebuie să indice concret în hotărâre modul de executare a acesteia, iar potrivit legii, art. 32, instanța de contencios administrativ care a adoptat hotărârea în fond, în termen de 3 zile de la data la care hotărârea devine irevocabilă, trimite o copie a hotărârii pârâtului (serviciului vamal) pentru executare și alta – instanței de drept comun de la sediul pârâtului pentru controlul executării hotărârii și, în caz de necesitate, pentru executare silită. [2, p. 302]

După cum se afirmă pe bună dreptate în unele surse [1, p. 183], în materia dreptului administrativ, executarea silită a hotărârilor pronunțate de către instanța de contencios administrativ se desfășoară după reguli speciale, adoptate de către legiuitor datorită specificului acestui domeniu, în care instanța dispune prin hotărâre îndeplinirea unei obligații specifice activității autorității pârâte.

Apare destul de importantă norma art. 33 a Legii contenciosului administrative care prezumă posibilitatea recuperării daunelor material rezultate din acțiunile ilegale ale angajatului vamal ce au lezat un drept al unei persoane, în

acest sens, norma vizată specifică că conducătorul serviciului vamal poate înainta în instanța de drept comun o acțiune în regres împotriva angajatului vamal vinovat de comiterea actelor ilegale.

Sintetizând cele relatate, putem susține opiniile cercetătorilor naționali Guțuleac Victor și Comarnițcaia Elena, care specifică că judecarea pricinii în instanța de contencios administrativ poate fi divizată într-un șir de etape, cum ar fi:

1) perfectarea și depunerea cererii de chemare în instanța de contencios administrativ;

2) acțiunile judecătorului după primirea cererii;

3) examinarea cererii și adoptarea hotărârii;

4) atacarea hotărârii;

5) executarea hotărârii irevocabile. [7, p. 180]

Concluzii. Ca urmare a studiului efectuat, putem stabili cu certitudine că depunerea contestației acțiunilor ilegale ale angajaților vamali în conformitate cu legislația în vigoare a RM se poate realiza prin două căi: calea administrativă și cea judiciară. Avem a conchi- de că anume calea administrativă de contestare a acțiunilor ilegale ale angajaților vamali presupune contestarea inițial la Serviciul Vamal, în termen de 10 zile de la data efectuării acțiunii ilegale. Pe cale administrativă, contestația acțiunilor ilegale ale angajaților vamali se depune în scris la Serviciul Vamal. Contestația este semnată de reclamant și cuprinde în mod obligatoriu numele, prenumele și domiciliul sau denumirea și sediul acestuia.

Calea judiciară a contestației acțiunilor ilegale ale colaboratorilor vamali presupune parcurgerea a mai multor etape: depunerea cererii prealabile; perfectarea și depunerea cererii de chemare în instanța de contencios administrativ; efectuarea acțiunilor procedurale de către judecător după primirea cererii; examinarea cererii de către instanța de judecată și adoptarea hotărârii; atacarea hotărârii judecătorești și executarea hotărârii rămase irevocabile.

Referințe bibliografice

1. Andreea Tabacu, Executarea hotărârilor în materia contenciosului administrativ, În: Revista Transilvană de Științe Administrative din 01.30.2012.
2. Cobăneanu S., Bobeica E., Rusu V., Drept administrativ, note de curs, Ed. Tipografia Centrală, Chișinău, 2012.
3. Codul de Procedură Civilă a Republicii Moldova, nr. 225-XV din 30.05.2003, Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.111-115/451 din 12.06.2003.
4. Codul vamal al Republicii Moldova, nr.1149-XIV din 20.07.2000. Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.160-162 din 23.12.2000.
5. Dinuică D., Contenciosul administrativ român, Editura Fundației România de mâine, București, 2003.
6. Dr. Jeans Mazer-Ladevig, Pascari Anastasia, Fistican Eugenia, Doaga Valeriu, Cretu Gheorghe, Comentariul Legii Contenciosului administrativ, Editura Cartier, Chișinău, 2002.
7. Guțuleac Victor, Comarnițaia Elena, Drept administrative. Note de curs, Ed. Institutul de Științe Penale și Criminologie Aplicată, Chișinău, 2013.
8. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova Cu privire la practica examinării în contencios administrativ a litigiilor legate de aplicarea legislației vamale nr. 4 din 24.12.2010 (Modificată de: Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.11 din 15.05.2017).
9. Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000, Monitor Oficial al Republicii Moldova nr. 57-58 din 18.08.2000.
10. Manualul judecătorului pentru cauze civile, Asociația Judecătorilor din RM, Chișinău, 2013.
11. Mocanu Victor, Enciu Lilian, Contenciosul Administrativ. Note de curs, Ed. Universitatea de Studii Europene din Moldova, Chișinău, 2014.
12. Zubco Valeriu, Pascari Anastasia, Cretu Gheorghe, Contenciosul administrativ, Ed. Cartier Juridic, Chișinău, 2004.
13. <https://legeaz.net/dictionar-juridic/contestatie>.

S. BODLEV,
lector universitar în cadrul
Universității de Stat "B.P.Hajdeu"
din Cahul

Sergiu BODLEV,
university lecturer of State
University "B.P. Hajdeu" in Cahul

CZU: 342.724 (478)

COMPONENTE ȘI FORME ALE CORUPȚIEI

Sulaiman MAHMOUD,
doctorand ULIM

REZUMAT

Analizând diferite aspecte ale corupției inserate în multiple definiții, precum și aprecierile legislative ale actelor de corupție, se face necesară generalizarea anumitor componente specifice actului de corupție. Printre acestea vom evidenția: abuzul în serviciu; luarea de mită; darea de mită; primirea de foloase necuvenite; traficul de influență; conflictul de interese; protecționismul.

În funcție de amploarea faptelor de corupție, în literatura de specialitate, dar și în documentele naționale privind combaterea și prevenirea corupției întâlnim o divizare a acesteia în „corupție mare” și “ corupție mică”. Corupția mare este asociată atât funcțiilor de nivel înalt și factorilor de decizie majoră, cât și formelor grave de fraude, extorcări de fonduri, mergând până la criminalitatea organizată. Corupția mică are cel mai puternic impact pentru percepția publică, deoarece este cea mai răspândită formă de corupție manifestată prin luarea de mită de funcționarii publici din diferite domenii, cum ar fi învățământul, instituțiile medicale, poliție etc.

Cuvinte chee: corupție, corupție mare, corupție mică, mită, funcționari publici.

COMPONENTS AND FORMS OF CORRUPTION

Sulaiman MAHMOUD,
Ph.D student (ULIM)

SUMMARY

Analyzing different aspects of corruption embedded in multiple definitions and legal assessments of acts of corruption, it is necessary to generalize certain specific components referring to the act of corruption. Among them we highlight: abuse of office; bribery; receiving undue benefits; influence peddling; conflict of interest; protectionism.

Depending on the extent of corruption in literature, but also in national documents on combating and preventing corruption we can see a division of corruption in “big corruption” and “small corruption”. Big corruption is associated with higher level functions and major decision-makers and serious fraud, extortion, up to organized crime. Small corruption has the greatest impact on public perception because it is the most widespread form of corruption manifested by bribery of officials from various domains such as education, health institutions, police, etc.

Keywords: Corruption, big corruption, small corruption, bribery, civil servants

Introducere. Corupția este prezentă atât în statele sărace și în curs de dezvoltare, cât și în cele dezvoltate, iar lupta pentru combaterea ei a devenit o problemă serioasă, deoarece aceasta se extinde foarte rapid, cuprinzând, mai întâi, câteva sectoare, câteva domenii și apoi întreaga societate, devenind un stil de viață, un labirint din care nu se mai poate ieși, o mentalitate [1].

Amploarea, dimensiunea și formele fenomenului de corupție cu-

nosc ritmuri și tendințe diferite de la o societate la alta, iar evaluarea intensității și gravității sale depinde, în mare măsură, de forța și persistența unor tradiții și practici sociale și culturale, de modelul etic și normativ existent, de moravurile și mentalitățile dominante, de gradul de receptare, acceptare și respectare a normelor de bază ale societății respective.

În România fenomenul corupției sare peste orice bănuț rigiditate,